

Ortopantomografie je snad nejužívanější diagnostická zobrazovací metoda v zubně-lékařské praxi. Při tomto způsobu extraorálního snímkování rentgenka opíše kolem hlavy pacienta oblouk. Výsledkem je panoramatický snímek (ortopantomogram), který dává přehled o zubech a čelistech. Na OPG snímcích možno také pozorovat kostěné struktury čelistního kloubu, sinus maxillaris, část orbity a kostěné struktury dutiny nosní.

Při čtení ortopantomogramu je třeba mít na paměti způsob jeho vzniku. Posun laterálním směrem na ortopantomogramu odpovídá posunu dorzálním (dorzolaterálním) směrem ve skutečnosti. Nejlaterálnější místa ortopantomogramu proto zachycují krční páteř.

Ortopantomografické vyšetření je důležitým nástrojem pro hodnocení stavu tvrdých zubních tkání (hledání zubního kazu při preventivní prohlídce), hodnocení topografie kořenů při plánování zubních extrakcí (počet a tvar kořenů a jejich vztah ke canalis mandibulae, resp. sinus maxillaris), vyšetření zlomenin dolní čelisti, vyšetření tvrdých tkání TMK a mnoho dalších klinických aplikací.

Na ortopantomogramu vyhledejte a označte číslem anatomické struktury:

1. processus coronoideus mandibulae	13. orbita
2. incisura mandibulae	14. canalis infraorbitalis
3. caput mandibulae	15. foramen infraorbitale
4. collum mandibulae	16. septum nasi
5. foramen mandibulae	17. meatus nasi communis
6. lingula mandibulae	18. arcus zygomaticus
7. canalis mandibulae	19. fossa mandibularis
8. foramen mentale	20. tuberculum articulare
9. palatum durum	21. cellulae mastoideae
10. kaudální stěna sinus maxillaris	22. processus styloideus
11. mediální stěna sinus maxillaris	23. meatus acusticus externus
12. zadní stěna sinus maxillaris	24. os hyoideum

Všimněte si rozdílů mezi OPG snímky pacientů lišících se věkem, pohlavím a stavem dentice. Jak se v průběhu života mění morfologie obličejového skeletu? Co všechno může mít vliv na morfologii obličejového skeletu? (OPG z předchozího úkolu patří 23leté ženě.)

muž, 29 let

žena, 66 let

BONUSOVÝ ÚKOL

33letá žena přichází k zubnímu lékaři na preventivní prohlídku. Při inspekci dutiny ústní lékař pozoruje zanícenou a na dotek bolestivou gingivu za druhým horním molárem vlevo. Byl pořízen OPG snímek:

Jaký problém má pravděpodobně pacientka?

Zubní lékař přistoupil k extrakci zubu 28. Po extrakci ucpal pacientce nosní dírky a vyzval ji, aby vydechla. O čem se chtěl zubní lékař přesvědčit?

Jak se nazývá tato diagnostická zkouška?

Zkuste na snímku opět vyhledat struktury z prvního úkolu.